
Dovlatovi kolm linna

Andrei Arjev
Jelena Skulskaja
Alexander Genis

Dovlatovi kolm linna

Vene keelest tõlkinud Erle Nõmm

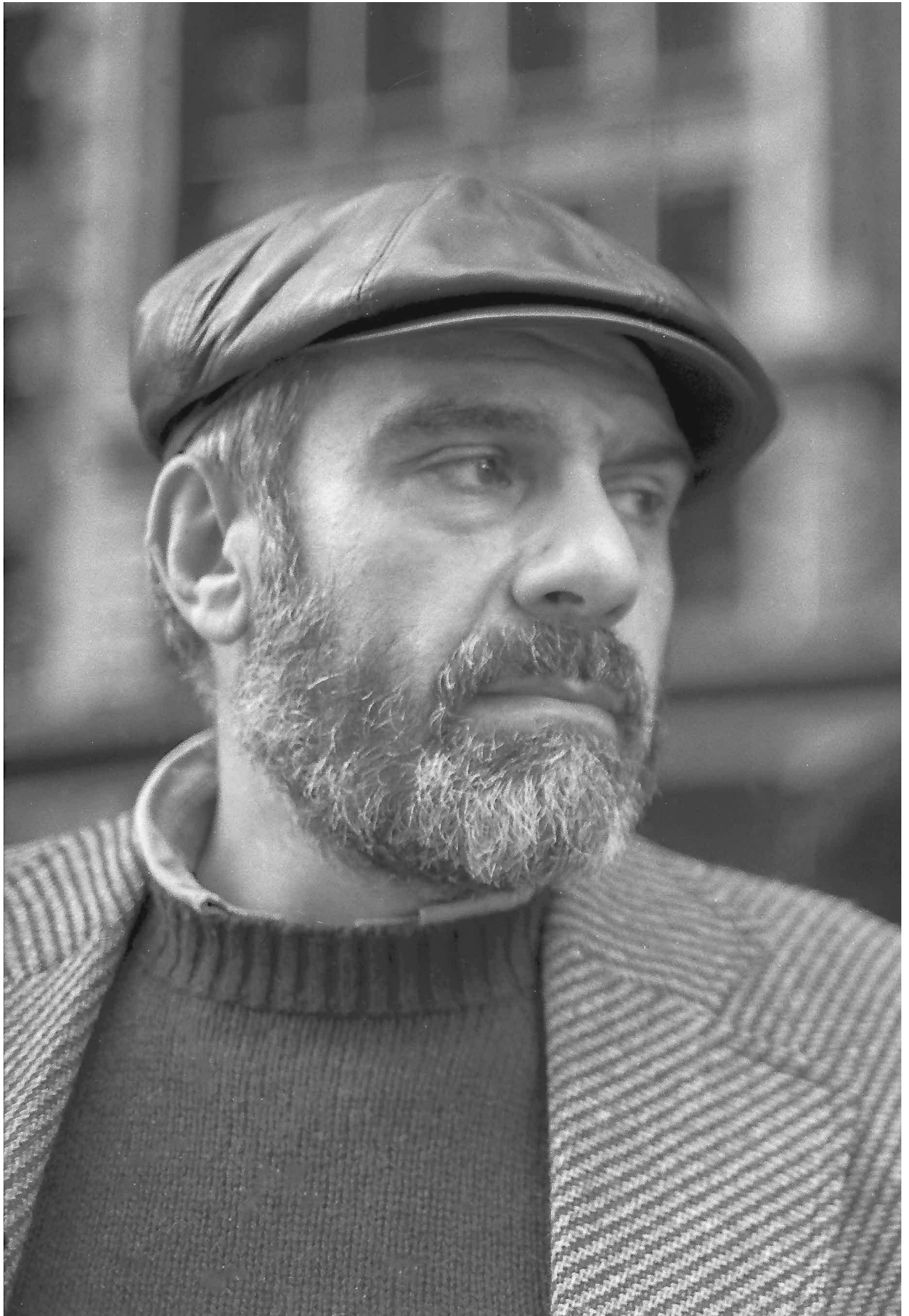
Toimetanud Hele Pärn
Kujundanud Virge Ilves

© Andrei Arjev, Jelena Skulskaja, Alexander Genis, 2018
Tõlge eesti keelde © Erle Nõmm ja Tänapäev, 2018
ISBN 978-9949-85-432-5
www.tnp.ee

Trükitud OÜ Greif trükikojas

Sisukord

Andrei Arjev	
Pilk Peterburist.....	13
Jelena Skulskaja	
Pilk Tallinnast.....	75
Alexander Genis	
Pilk New Yorgist.....	149
Epiloog.....	221

Sergei Dovlatov on kirjutanud, et tema elust on läbi käinud kolm linna.

„Esimene oli Leningrad. Leningradil polnud ei raske ega pingutav näidata end pealinnana. Vesi ja kivi määrasid ära tema horisontaalse pompoosse stiili. Ülevus on seal niisama tavaline nagu kahvatu näovärv, võlad ja igavene eneseiroonia.

Leningradil on painav vaimukeskuse kompleks, tema administratiivsed õigused on mõnevõrra ahistatud. Mittetäisväärtuslikkuse ja üleoleku koosmõju teeb linnast vägagi salvava härrasmehe.”¹

Sergei Dovlatovi Piiteri-perioodist on kirjutanud üks tema lähimaid sõpru – proosakirjanik, kirjandusteadlane Andrei Arjev; nad tutvusid Sergeiga varajases nooruses ja nende suhted säilisid Dovlatovi surmani. Just Andrei Arjev tegi kõik võimaliku ja võimatu, et Sergei Dovlatovi raamatud jõuaksid lugejani.

„Järgmine linn oli Tallinn. Mõned peavad seda ülemäära miniatuurseks, kondiiterlikuks, läägeks. kuid mina tean, et nendel kookidel on oma sisu.

Tallinn on vertikaalne, introvertne linn. Vaatad gooti torne, aga mõtled iseendast.

See on kõige vähem nõukogulik linn Baltikumis. Trahvitapp Ida ja Lääne vahel.”²

Kolmest Tallinna-aastast on kirjutanud luuletaja ja prosaist Jelena Skulskaja, kes töötas Sergei Dovlatoviga 1970ndate keskpaigas ajalehes Sovetskaja Estonija, aga hiljem oli temaga kirjavahetuses.

„Pikki aastaid on minu elu veerenud Idast Läände. Selle elu kolmandaks linnaks sai New York.

---

1 Saar. Kogumik „Leivatöö. Võõramaa naine”, Hotger, 2006, tlk J. Ojamaa (siin ja edaspidi tõlkija märkused, kui ei ole märgitud teisiti)

2 Samas

New York on kameeleon. Lai naeratus tema näol asendub ker-
gesti põlgliku grimassiga. New York on lõdvestavalt muretu ja
surmlikult ohtlik. Suurejooneliselt helde ja haiglaslikult kitsi. Ta
on valmis sind heategudega üle külvama, kuid on võimeline sind
hetkegi kõhklemata laostama.

Linna arhitektuur meenutab laste mänguasjade hunnikut. See
on nii košmaarne, et saavutab teatud harmoonilisuse.

Ma arvan, et New York on minu viimane, otsustav, lõplik linn.
Siit võib põgeneda ainult Kuu peale ...”³

Elust viimases linnas on kirjutanud proosakirjanik ja esseist
Alexander Genis, kes suhtles Dovlatoviga tihedalt kõik Ameerika-
aastad ja andis temaga koos välja ajalehte Novõi Amerikanets ...

... Peterburis on praegu ausammas Sergei Dovlatovile, Tallinnas
on see kavas paigaldada 2021. aastal, klassiku 80. sünniaastapäe-
vaks, New Yorgis on temanimeline tänav. Aga selle raamatu kolm
autorit tundsid, hindasid ja armastasid Sergei Dovlatovit siis, kui ta
polnud veel kuulsaks saanud, kui teda vaenati nii Leningradis kui
ka Tallinnas, kui ta alles hakkas New Yorgis tunnustust koguma.
Siis, kui mõtted tema suuruselt pärast surma ja maailmakuulsusest
ei tulnud pähe Dovlatovile endale ega ta sõpradele.

Loodame, et just see muudabki huvitavaks need mälestused,
milles Dovlatov elab ega tea oma tulevikku.

---

3 Samas

Andrei Arjev on kirjandusloolane, esseist. Ta on lõpetanud Leningradi Ülikooli filoloogiateaduskonna. Ta on 1984. aastast NSVL Kirjanike Liidu liige, aastast 1992 ajakirja Zvezda toimetaja. 1970ndate aastate algusest on ta avaldanud oma teoseid nõukogude perioodikas, samizdatis ja välismaal. Ta on rohkem kui 400 teose autor. Tema huviorbiidis on 19.-20. sajandi vene kultuur. Ta on koostanud Sergei Dovlatovi teoste mitmeid väljaandeid, kommenteerinud neid ja kirjutanud artikleid. 2000. aastal ilmus tema sulest raamat Tsarskoje Selo luule fenomenist „Tsarskaja vetka”. Ta on kirjutanud mitmeid artikleid Vladimir Nabokovi loomingust, samuti raamatuid: „Georgi Ivanovi elu. Dokumentaaljutustus” (2009), „Aeglase ja kuldse kotka kannul: Peterburi luulest” (2018). Ta on koostanud, kommenteerinud ja kirjutanud sissejuhatavad artiklid raamatutele, mis on ilmunud sarjas „Novaja biblioteka poeta”: Georgi Ivanov „Luuletused” (2005; 2010, 2. trükk), „Tsarskoje Selo antoloogia” (2016). Ta elab Puškinos, Peterburis.

Andrei Arjev

Pilk Peterburist

Jutustaja lugu

... Kõige targem nõuanne, mida olen kuulnud ametivendadelt-kirjanikelt: „Kui tahate midagi kirjutada, rääkige sellest. Kõigile. Pole tähtis, kas teist saadakse aru või mitte. Rääkige; iga kord peate oma loo otsast lõpuni üles ehitama; mõne aja pärast mõistate, millised elemendid on tähtsad, millised mitte. Peamine on, et oskaksite rääkida kõigest iseendale.” Ja ma hakkasin pajatama; ma jutustasin oma lugusid Poolas ja Iisraelis, tõsistele sakslastele ja Arthur SUNDOWERILE, kes katkestas mind alatihti küsimusega: „Kuhu te sihite?” Ei tea; selles asi ongi, et ma ei tea. See-eest tean, et jooksen terve tee ega jää hetkekski vait.

Marek Hłasko